

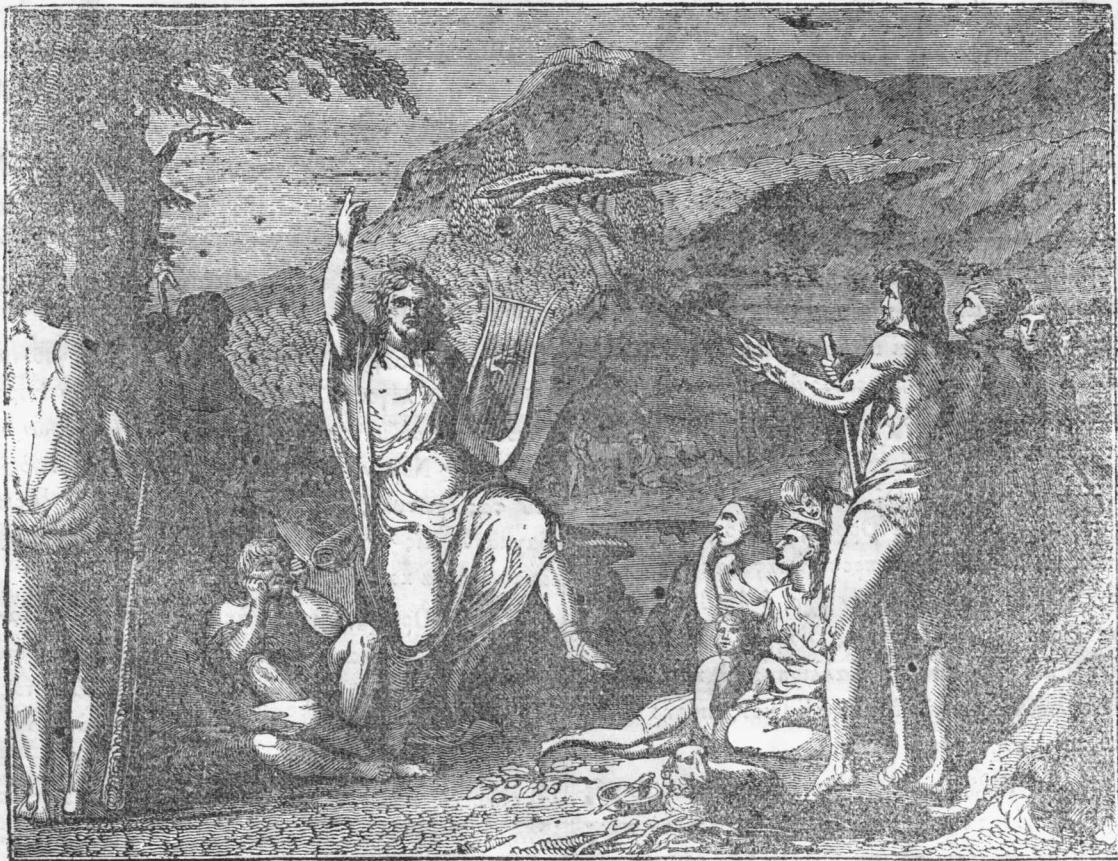
ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΠΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ιουλίος 1847.)

(Ἀριθ. 1.

Ο ΟΡΦΕΥΣ ΠΟΛΙΤΙΖΩΝ ΤΟΥΣ ΘΡΑΚΑΣ ΔΙΑ ΤΗΣ ΛΥΡΑΣ ΑΥΤΟΥ.

ΕΙΣ διάστημα ήδη τριάκοντα καὶ δύω περίπου αἰώνων, διάφερεται μὲ σέβας καὶ θαυμασμὸν μεταξὺ ἔλων τῶν ἀναφέρεται μὲ σέβας καὶ θαυμασμὸν μεταξὺ ἔλων τῶν ὄπιστισμένων λαῶν, τὸ ἔνδοξον δόνομα τοῦ Ὁρφέως, τοῦ Ὁρφεὺς εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ποιητὴς τῶν Ιερῶν ὅπιστισμάτων τὴν εὔκλειαν ἐφάνη σεβόμενος καὶ αὐτὸς ὁ πανδακάρος μᾶτωρ Χρόνος μᾶλλον, ἡ παντὸς ἄλλου ἀρχαίου δόνόματος.

Ἄλλ' ὑπῆρξεν ἀρά γε οὗτος πραγματικὸν καὶ ιστορικὸν πρᾶστον, ἡ μόνον τύπος, καὶ προτωποποίησις τῆς Μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων; δὲ Ὁρφεὺς, δοτις ἐπολίτιστος τοὺς Θράκας διὰ τοῦ ἀσματος αὐτοῦ, δὲ Ὁρφεὺς, δοτις καταβάτης Θράκων τῆς Εὐριδίκην διὰ τῆς θείας Ὁρφέως δομοιάζωσι τὴν μυθώδη ιστορίαν τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Μουσικῆς, εἴγαι ἀρα γε διὰ τὸ ἐκεῖνος Ὁρφεὺς Ελλάδος, πεικαλυπτούσαν μὲ μυρία ποικίλα κο-

σημάτα και διαφόρους ἀλληγορίας τὴν ἀλήθειαν τῶν ἴσο-
ρικῶν συμβάντων, ὑπάρχει ὅμως πάντοτε μεταξὺ ὅλων,
ὅσα περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται βάσις τις ἀληθείας· προσθέτο-
μεν δὲ, ὅτι καὶ οἱ ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς πραγ-
ματικῆς ὑπάρξεως τοῦ Ὁρφέως, εἴναι ἡγαγματέμοι νὰ δ-
μολογήσωσιν, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν ἡ πολλὰ ἄτοις, τῶν ὁποίων
ἡ θρησκευτικὴ και πολιτικὴ δύναμις ἐπὶ τῶν συγχρόνων
αὐτῶν, ἀπεικονίσθη διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ μύθου εἰς τὸν Ὁρφέα
ἀποδιδομένων πράξεων. Τὴν πιθανωτέρων ταύτην ὑπόθε-
σιν ἀκολουθοῦντες και ἡμεῖς, θέλομεν ἐκθέσει ἐνταῦθα τὰ
κυριώτερα μυθολογικὰ και ἴστορικὰ συμβάντα, δια παρὰ
πάντων ἀποδίδονται εἰς τὸν Ὁρφέα.

Ο περιφημότερος τῶν μελωδῶν και ποιητῶν τῆς Ἀρ-
χαίας Ἑλλάδος ὑπῆρχεν ἀναντιβέβητως ὁ Ὁρφεύς, ὅστις
δύναται προσέτι νὰ δονομασθῇ και πρῶτος ἱερεὺς και εἰση-
γητὴς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν Θράκην. Ἡκμαζε δὲ ἐπὶ
τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀργοναυτῶν, ἥγουν πρὸ τῶν Τρωϊ-
κῶν, και συγχέεται μὲν ἵσως μὲ ἄλλον τινὰ Ὁρφέα Βοιω-
τῶν, Ποιητὴν και τοῦτον και Μουσικὸν, ἀκμάστατα περὶ τὰ
1248 Π. Χ. ἀλλ' ὁ ἀκριβῆς χρόνος ἀμφοτέρων εἴναι ἀδη-
λος, και ἐκ τούτου ὁ Κικέρων ὑποπτεύει μὴ δὲν ὑπῆρξε
πραγματικῶς ποτὲ ὁ θεῖος ἐκεῖνος Ὁρφεύς ἀλλοι δὲ τι-
νες ἴστορικοι, θεωροῦντες ὡς ἐπίθετον οἰκογενείας τὸ δ-
νομα τοῦτο, ἀριθμοῦσι πέντε Ὁρφεῖς, τῶν δποίων ὅλων αἱ
ἐνδοξοὶ πρᾶξεις και τὰ ἔξοχα προτερήματα ἀπεδόλησαν εἰς
ἔνα μόνον. Οπως δήποτε και ἀν ἔχῃ, δ ἀποθεωθεὶς ἐκεῖ-
νος μέγας Ὁρφεύς ἐνομίζετο υἱὸς Οἰάγρου τοῦ Βασιλέως
τῆς Θράκης και τῆς Μούσης Καλλιόπης, η κατ' ἄλλους
ἄλλος τοῦ Ἀπόλλωνος και τῆς Μούσης Κλεισοῦς, πατήρ δὲ τοῦ
Μουσαίου και μαθητὴς τοῦ Λίγου.

Οι Ἀρχαῖοι Ἑλληνες, θέλοντες νὰ ἐκφράσωσιν ἀκριβέ-
στερον τὴν δεξιότητα τοῦ μελωδοῦ τούτου και νὰ παρα-
σήσωσιν ἐπαισθητότερον τὸ ὑπερβάλλον τῆς τέχνης, διὰ
τῆς δποίας ἡδυνήθη νὰ ἐκημερώσῃ τὰ ἄγρια και βάρβαρα
ἥθη τῶν Θρακῶν, τοὺς δποίους τότε ἐδιοίκει, μετεχειρί-
ζοντο τὴν ἔξτης ὥραιαν ἀλληγορίαν. Ἐλεγον ὅτι, ἀσχολη-
θεὶς ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ κρούειν τὴν κιθάραν, τὸ δῶρον τοῦτο
τοῦ Ἀπόλλωνος και τοῦ Ἐρμοῦ, ἔμαθε τέλοις νὰ διεγείρῃ
ἐπὶ τοῦ δργάνου τούτου ἥχους τοσοῦτον μελωδικούς, το-
σοῦτον ἐναρμονίους, ὥστε και οἱ βράχοι αὐτοὶ ἐκινοῦντο,
τὰ ἀγριώτερα θηρία και τὰ πέριξ πτηνὰ προστήρχοντο η-
μέρως εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, οἱ ἄνεμοι ἐκόπαζον διὰ νὰ τὸν
ἀκροατθῶσι, και οἱ ποταμοὶ ἐπαυνοῦν τὴν φόην των.

Ο Ὁρφεὺς συμμεθέξας τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας
ῳδέλησε τοὺς συμπλωτήρας του πολλαχῶς, ἐπειδὴ τοὺς
ἐπωσεν ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον τῶν Σειρήνων μελωδίαν, κρούων
ἐντόνως τὴν λύραν του, και ἐμποδίζων αὐτοὺς τοῦ νὰ δι-

δωσι προσοχὴν και ἀκρόασιν εἰς τὰς Σειρήνας· και δτε πά-
λιν ἔφθασαν εἰς τὴν Κολχίδα, κατώρθωσε διὰ τῆς Μουσ-
εῆς του νὰ καθημερώσῃ τὸν φυλάσσοντα τὸ χρυσοῦν δέρχας
δράκοντα.

Ο Ὁρφεὺς ἀπέκτησεν ἐκ τῶν μακρῶν αὐτοῦ περιηγή-
σεων τὰς βαθείας γνώσεις τῆς Αἰγυπτιακῆς θεολογίας, τῆς
δποίας τὰ μυστήρια κατώρθωσε νὰ μυηθῇ ἐπιστρέψας δὲ
κατέστησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν ἀγνιστὸν τῶν ἐγκλημά-
των, τὴν λατρείαν τῆς Χθονίας Ἐκάτης, τὴν τῆς Δήμη-
τρος, τὴν τοῦ Βάκχου και τὰ ἐπονομαζόμενα Ὁρφικὰ
μυστήρια· ἀπεῖχε δὲ παντάπατι τῆς κρεωφχίας και τῶν
ώδων, τὰ δποία κατὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν δοξασίαν ἐθεώρει
ὡς ἀρχὴν ὅλων τῶν ὄντων.

Ο Ὁρφεὺς Μουσικὸς, ποιητὴς, φιλόσοφος και καθιδρυ-
τὴς τῆς Ἑλληναιγυπτίας θεολογίας, συνήνωσε μετ' οὐ πολὺ
εἰς ἑαυτὸν τὰς δύω ὑπερτάτας δυνάμεις τοῦ Ἀρχιερέως
και Βασιλέως· ἐνομίζετο δὲ πρὸς τούτοις και διερμηνεὺς
τῶν θείων βουλῶν.

Διάφορα ἀξιόμνημόνευτα περιστατικὰ διηγοῦνται περὶ¹
τοῦ Ὁρφέως· λέγουσιν, ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἡν ἐνυμφεύθη,
ἡ νεόνυμφος σύζυγός του Εὑρυδίκη, η παρά τινων νομίζο-
μένη Δρυάς Νύμφη, φεύγουσα περὶ τὰς ὅγθας τινὸς ποτα-
μοῦ τὰς ἐρωτικὰς περιπτύξεις τοῦ ποιμένος Ἀριστέως,
ἐδαγκατήθη εἰς τὴν πτέργαν ἀπό τινα ὅφιν ὑποκεκρυμμένον
εἰς τὰ χόρτα και ἀπέθανεν.

Τότε δ Ὁρφεὺς, μείνας ἀπαρηγόρητος, λαμβάνει τὴν
Δύραν αὐτοῦ και καταβαίνει εἰς τὸν Ἀδην, ἐπου δ φύλαξ ἐ-
κεῖνος τοῦ σκοτεινοῦ Κράτος Κέρθερος, ἀκούων τὰς ώδάς
του, κατέπαυσε τοὺς ὑλαγμοὺς και ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ εἰσέλ-
θῃ· αἱ Ἐριννες ἐκινήθησαν πρώτην ἥδη φορὰν εἰς δάκρυα,
και οἱ λοιποὶ κάτοικοι τοῦ Ἀδου, ἐκπεληγμένοι· ὑπὸ τῆς
ἡδονῆς τοῦ ἀρματος, διέκοψαν τὰς τιμωρίας, μὲ τὰς δποί-
κες ἐβασάνιζον τοὺς μεγάλας ἐγκληματίας· και αὐτοὶ οἱ
περὶ τὴν κεφαλὴν τῶν Εὑρενίδων τυλιγμένοι ὅφεις ἥρχισαν
νὰ συγκινῶνται. Τοῦ Ταντάλου δ ὀλεθρία δίψα πρὸς στιγ-
μὴν καταπράψνεται, δ τροχὸς τοῦ Ἱξίονος ἵσταται, αἱ κα-
ταδίκασμέναι εἰς τὸ νὰ πληρωσιν ὕδατος τὸν τετρημένον
πίθον Δαναΐδες ἀναπαύονται ἥδη, δ Σίσυφος δὲν ἀγωνᾷ
ἐνακυλίων ἐπιμόχθως τὸν λίθον του, και αὐτὸς δὲ δ Πλού-
των και η Περσεφόνη ἔκθαμβοι τὸν ἀκροδέντονται, και τέ-
λος εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των ἀποδίουστιν εἰς
κύτον τὸν Εὑρυδίκην, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ διέστε, δδηγῶν αὐτὴν,
νὰ μὴ στραφῇ νὰ τὴν ἰδῃ πρὶν νὰ ἐξέληθῃ τοῦ Ἀδου· ἀλλ'
ἐπειδὴ δ Ὁρφεὺς, μη δυνηθεὶς κακὴν τύχη νὰ καθέεῃ τὴν

ἀνυπομονησίαν του, ἐστράφη και τὴν εἰδεν, η Εὑρυδίκη πα-
ρευσίν του ἀφηρπάγη διὰ παντός.
Ο ἀλληγορικὸς οὗτος μῆδος δηλεῖ μέχρι τίνος δύναται·

νὰ φάσῃ διγαμικὸς ἔρως· οἱ δὲ θέλοντες νὰ τὸν ἐξηγήσωσιν ἵστορικῶς διηγοῦνται διτι, ἀφοῦ δὲ Ὁρφεὺς ἔχασε τὴν σύζυγόν του αὐτοχειρίασθη ἄλλοι λέγουσιν, διτι ἐθνατώθη διὰ κεραυνοῦ τιμωρηθεὶς διότι ἀνεκάλυψε τὰ ιερὰ μυστήρια εἰς τοὺς θεούς θεούς θυητούς. Οἱ Πλάτωνες διτι θεοὶ τὸν ἐπιμωρησαν διότι ἡθελησε νὰ ὑποκριθῇ λύπην, τὴν διποίαν ἀληθῶς διὰ τὴν θεούς, διτι ἀπέθανεν ἢ σύζυγός του· καὶ ἄλλοι τέλος πάντων λέγουσιν, διτι μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἐρυδίκης ἀνεγέρθησεν εἰς τὸ δρός τοῦ Ροδόπην, διτι ἐγκαταλειμμένος εἰς τὴν μοναξίαν του, διέκοψε πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ δραίου φύλου, καὶ διτι αἱ γυναῖκες τῆς Θράκης, θελήσασαι νὰ τὸν παρηγορήσωσι, διὰ τὴν θυητανίαν. Ἐκλαβοῦσαι δὲ τὸ ὑπερβάλλον τῆς θλίψεως του, ὡς περιφρόνησιν τοῦ φύλου τῶν, ἐμέθυσαν ἐπὶ τινος τῶν ἑορτῶν τοῦ Βάκχου, καὶ εὑροῦσαι τὸν ἄθλιον Ὁρφέα μόνον κατὰ τὸ Πάγγαιον δρός, τὴν διεσπάραξαν καὶ ἔριψαν τὴν κεφαλήν καὶ τὴν λύραν του εἰς τὸν Ἔβρον ποταμόν. Κατὰ τὴν δημώδη παράδοσιν, ἀλιεὺς τις εὗρε τὴν κεφαλήν του περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μέλα, διτι δὲ λαὸς παρευθὺς ἐτίμη τὸν Ὁρφέα ὡς Θεὸν, καὶ τοῦ ἀνήγειραν Ναὸν εἰς τὸν διποίον ἥτον ἀπηγορευμένον τὸ νὰ εἰσέρχωνται γυναῖκες· διὰν ἀποδείξωσι δὲ τὴν ἀποθέωσίν του, ἔλεγον, διτι αἱ παρὰ τὸν τάφον του φωλεύουσαι ἀηδόνες, ἔψαλλον μὲ πλειστέραν ἀρμονίαν καὶ μελῳδίαν, ἢ αἱ λοιπαὶ δμάσφυλοι τῶν καὶ ἐπρόσθετον, διτι δὲ Ὁρφεὺς μετεμορφώθη εἰς κύκνον, ἢ δὲ λύρα αὐτοῦ ἐτέθη μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν, κεκοσμημένη μὲ ἐννέα ἀστέρας, τοὺς διποίους αἱ Μοῦσαι εἶχον ἐπιδαψιλεύειν εἰς αὐτήν. Ἀποδίδεται πρὸς τούτοις εἰς τὸν Ὁρφέα καὶ ἡ δόξα, διτι ἐπρόσθετον εἰς τὴν δίχορδον κιθάραν ἄλλας δύο χορδῶν, διτι ἐφεύρε τοὺς ἔξαμέτρους στίχους, καὶ διτι συνέταξε πρῶτος διαφόρους μύθους καὶ ποιήσεις, ἔξυμνῶν τὴν Γιγαντομαχίαν, τὴν ἀρπαγὴν τῆς Περσερόνης, τοὺς χοροὺς τῶν Κορυθάντων, τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους, τοὺς ἀγῶνας τῶν Αἰγυπτίων ὑπὲρ τοῦ Ὀσίριδος, τοὺς Οἰωνοὺς καὶ τὴν παντοδύναμίαν τῆς Θεότητος.

Οἱ ὕμινοι οὖτοι ἐψάλλοντο εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ ιερέων ἐκ τοῦ γένους τῶν Λυκομηδῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν μυστηρίων τοῦ Ὁρφέως· οἱ διπάδοι τῆς παρὰ αὐτοῦ συζηθείστης ταῦτης αἱρέσεως, διηγον δίον καθηρόδον, σώφρονα καὶ εὔσεβη, ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς ἐπιστήμας, καὶ ἀπειχον τοῦ κρέατος παντὸς ζώου· παριστάνετο δὲ δὲ Ὁρφεὺς συνήθως κρατῶν λύραν καὶ περικυλωμένος ἀπὸ ἀγρια θηρία.

Ἡ ἀληθὴς ἱστορία, τὴν διποίαν δυνάμεθα νὰ συνάξωμεν ἐξ δλῶν τούτων καὶ τῶν ἄλλων μυθικῶν διηγημάτων τῆς ἀρχαιότητος, διτι ἐλέγχησαν περὶ Ὁρφέως, εἴναι, διτι οὖτος ἐζη περὶ τὰ 1248 Π. Χ καὶ διτι διὰ τῶν γνώσεων, διτις διπέκτησεν εἰς τὰς διαφόρους περιηγήσεις αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν θύραν τῆς πατρικῆς αὐτοῦ οἰκίας. Οἱ δυστυχής πα-

μάλιστα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡφέλησε πολὺ τὴν Ἑλλάδα, διερώσας τὰ ἄγρια ἥθη τῶν τότε εἰς τὴν θαυμαρότητα ζώντων Ἑλλήνων, συστήσας μυστηρώδη τινὰ θρησκείαν, εἰς τὴν οἰστάξας βίον ἀθικώτερον καὶ καινωνικώτερον διὰ τῆς Μουσικῆς, τῆς διποίας μάλιστα ἥχον τινα δινομαζόμενον Φρίγιον Μέλος, μετέφερεν ἀπὸ τὴν Φυγίαν.

Περὶ δὲ τῆς γνησιότητος τῶν εἰς ἡμᾶς διασωθέντων συγγραμμάτων τοῦ Ὁρφέως, ἀμφίβαλλον καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοί, καὶ φάνεται βέβαιον, διτι αἱ ιδέαι, αἱ διδασκαλίαι, καὶ οἱ μῆνοι αὐτοῦ, διεδύθησαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους εἰς παραδόσεως, καὶ διτι αὐτὸς ἀληθῶς δὲν συνέγραψε τίποτε. Τὰ δὲ ὑπὸ τὸ δημόσιο του διασωθέντα ποιήματα είναι. — 1. τὰ Ἀργοναυτικὰ — 2). Τελεταί — 3), περὶ λίθων καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν· ποίημα τῆς τετάρτης ἴσως μετὰ Χριστὸν Ἐκαπονταετηρίδος. — 4). Τεμάχια διαφόρων ἄλλων ποιημάτων, μεταξὺ τῶν διποίων καὶ ἐπιγραφόμενον περὶ Σεισμῶν εἰς ἐξήκοντα στίχους.

Τινὲς τῶν λογίων ἀποδίδουσι τοὺς ὕμνους τοῦ Ὁρφέως εἰς τὸν Ἀθηναῖον Ονομάκριτον, διτις ἐζη περὶ τὸ 600 ἔτος Π. Χ. ἐπὶ Πεισιστράτου.

Ο ΤΥΦΛΟΣ ΤΗΣ ΑΡΜΑΓΗΣ.

ΕΙΣ τὴν Ἀρμάγην κωμόπολιν τῆς Ἰελανδίας ἐζη κατὰ τὸ ἔτος 1795 τυφλός τις ὄνομαζόμενος Βιλιάμος Κεννέδης, περίφημος καθ' ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέρη διὰ τὴν θυμασίου αὐτοῦ ἐπιδειξιότητα. Οἱ τυφλὸς οὗτος κατεσκεύαζε διαφόρα εἰδῆ μουσικῶν δργάνων, κρεμαστὰ ὠρολόγια, ἐπιπλκ, ἐργαλεῖα δι' ἐργοστάτια καὶ πρὸ πάντων ἀξιολόγους κιθάρας. Όλος δὲ κόσμος ἐτρεγε μὲ μεγάλην περιέργειαν γὰρ βλέπη ἀνθρωπον δλως διόλου στερημένον τοῦ φωτὸς, καὶ ὅμως ἐκτελοῦντα θαυματίως τοιαῦτα πολυσύνθετα ἐργα. δὲ δὲ καὶ διτι εἰργάζετο καθήμενος εἰς τὸ μικρὸν ἐργαστήριόν του, ἵσαντο πάντοτε πλησίον του ἀργοί τινες θεωροῦντες αὐτόν.

Μεταξὺ τῶν περιέργων τούτων παρευρίσκετο συνεχῶς καὶ δ Γεώργιος Φιτζέλης, υἱός τινος τῶν γειτόνων τοῦ Βιλιάμου, νέος δεκαπενταετής καὶ ἀνευ ἐπαγγέλματος. Οὐχὶ διότι δ Γεώργιος ἦτο κακοήθης, δὲλλα διότι ηγαριστεῖτο μᾶλλον γὰρ θεωρῇ τοὺς ἄλλους ἐργαζομένους σφυρίζων καὶ ἔχων τὰς γεῖρας ἐντὸς τῶν δύο θυλάκων τοῦ φορέματός του, ἢ κατατάβιθων τὰς ἡμέρας αὐτοῦ εἰς τὸ γα κοιμᾶται εἰς τὰ λειβάδια, ἐνίστε δὲ καὶ δρήιος ἐπακουειδῶν